

บทที่ ๒

หลักการแปล ๗ ประการ

- อາລປນະ
- ນິບາດຕັ້ນຂອງຄວາມ
- ກາລສັດຕົມ
- ປະຈານ
- ບຫບຍາຍປະຈານ
- ກົງຍາໃນຮະ່ວງແລະປະໂຍດແທຮກ
- ບຫບຍາຍກົງຍາໃນຮະ່ວງແລະປະໂຍດແທຮກ
- ກົງຍາຄຸມພາກຍົງ
- ບຫບຍາຍກົງຍາຄຸມພາກຍົງ

บทที่ ๒. หลักการแปล ๙ ประการ

วิภัตยนั่น ปท ที่มีวิภัตติอยู่ท้ายสุด จึงจัดว่าเป็นบท ๑ เพราะฉะนั้น ศัพท์ภาษาบาลี ทุกศัพท์ ต้องประกอบด้วยวิภัตติจึงเรียกว่า บท ในวิภัคหรือชนิดของคำพูดในภาษาบาลี ทั้ง ๖ ชนิด ที่เรียกอยู่ในประโยคบาลี ต้องประกอบด้วย วิภัตติ ๒ ชนิดนี้ คือ

๑. นามิกวิภัตติ สำหรับประกอบกับนามศัพท์ กิตก์ สามส ตทธิต
๒. อาขยาติกวิภัตติ สำหรับประกอบให้สำเร็จบทเป็นอาขยาตเท่านั้น

ส่วนอพยศัพท์ ตามหลักคณวีรบาลีไวยากรณ์ชั้นสูง ท่านให้ประกอบนามิกวิภัตติ แต่ถึงแม้ประกอบก็ไม่เปลี่ยนแปลงรูปไปจากเดิมศัพท์เดิม เป็นอย่างไร ก็คงอยู่อย่างนั้น

ดังนั้น การแปลบาลีโดยพยัญชนะก็คือ การแปลให้ถูกต้องตามหน้าที่ของแต่ละวิภัตติ ที่ประกอบนั่นเอง นักเรียนต้องท่องจำคำแปลของ นามิกวิภัตติ ตั้งแต่ปฐมawiภัตติ จนถึง อาลปนะให้เข้าใจ และต้องท่องจำคำแปล อาขยาติกวิภัตติ ตั้งแต่หมวดวัตตมานา ถึง กาลาติปตติ ให้แม่นยำด้วย เมื่อท่องจำได้แม่นยำแล้วจึงเข้าสู่บทเรียนที่ ๒ นี้ต่อไป

หลักการแปล ๙ ประการ

๑. อาลปนะ
๒. นิบัตตันข้อความ
๓. กาลสัตตมี
๔. ประธาน
๕. บทขยายประธาน
๖. กิริยาในระหว่าง และประโยคแทรก
๗. บทขยายกิริยาในระหว่าง และบทขยายประโยคแทรก

๙. กิริยาคุณพากร

๙. บทขยายกิริยาคุณพากร

ในประโยคหรือข้อความนั้น ๆ อาจมีบทบาทเรียงไว้ครบทั้ง ๙ ชนิดหรือไม่ครบก็ได้ และการแปลก็ให้แปลตามลำดับ ๙ ข้อนี้ข้อไหนไม่มีก็ข้ามไปเรื่อย ๆ จนหมด เท่าที่มีในข้อความนั้น ก็ถือว่า แปลจบประโยค

ปัญหาที่เกิดกับนักเรียนที่กำลังฝึกแปล ก็คือ จะกำหนดทราบได้อย่างไรว่า บทที่เรียงไว้นั้น เป็นอาลปนะ เป็นนิบາต เป็นกาลสัตตมี เป็นกริยาในระหว่าง หรือเป็นกริยาคุณพากร ฯลฯ ปัญหานี้ก็คือหลักไวยากรณ์นั้นเอง ดังนั้น ผู้ที่เรียนหลักไวยากรณ์เข้าใจและจะจำได้ดี คือผู้ที่จะแปลบาลีได้เข้าใจง่าย จึงมีคำกล่าวของนักประชญ์ว่า

เรียนบาลียากง่าย	อยู่ที่เราทุกคน
ถ้าหลักดีหน่อย	แล้วค่อยฝึกฝน
ผลกีบันคล	เข้าใจได้ดี
ถ้าหลักก็อ่อน	มาฟังครูสอน
ง่วงนอนเต็มที	แม้เข้าใจดีพຽงนีก็ลืม

๑. อาลปนะ

อาลปนะคืออะไร? อาลปนะ คือ คำสำหรับทักษะหรือร่องเรียนเหมือนในภาษาไทยเราเช่น สวัสดีครับ, ไง! สายดี, เจ้า คุณเอ, หรือทักษะเรียกโดยการออกชื่อ เช่น เนน! มา尼เรว, น้องสาว! เจ้าซ่างงามอะไรปานนี้ ฯลฯ ภาษาบาลีก็เช่นเดียวกัน คำทักษะหรือร่องเรียนในภาษาบาลี มี ๒ ชนิดคือ

๑. อาลปนะนาม คือ นามนามที่ประกอบด้วย สิ โย อาลปนะวิภาคติ ทักษะออกชื่อที่เป็นสาระนวนามบ้าง สาระนวนามบ้าง เช่น

สาระนวนาม	ปริส	ແນບຸຮູ້ຊ, ດູກ່ອນບຸຮູ້ຊ
	ກີກຸເວ	ແນບົກຸ້ຊ ທ., ດູກ່ອນົກຸ້ຊ ທ.
สาระนวนาม	ສາຣີປຸດຕ	ຂ້າແຕ່ພະສາຣີບຸດຕ
	ອານຸທ	ຂ້າແຕ່ພະອານຸທ

ด้วยเหตุที่ภาษาไทยเป็นภาษาประเภทมีราชศัพท์ ดังนั้นจึงต้องเลือกใช้ราชศัพท์ให้เหมาะสมสมด้วย

๒. อาลปนะนิบท คือ นิบทสำหรับทักษะจัดเป็นอัพยศัพท์ คือ คงรูปอยู่อย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลงด้วยการเจกวิภาคติมีทั้งหมด ๑๐ ตัวคือ

ຍຄເຈ	ຂອເດະະ	ອາງຸໂສ	ດູກ່ອນທ່ານຜູມືອາຍຸ
ກນຸເຕ	ຂ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈຣິຢູ	ເຣ	ເວັຍ
ກພນຸເຕ	ຂ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈຣິຢູ	ອເຣ	ໄວ້ຍ
ກເນ	ພນາຍ	ເທ	ເຂີຍ
ອມໂກ	ແນະຜູ້ເຈຣິຢູ	ເໜ	ແມ່

ถ้าอาลปนะทั้ง ๒ ชนิดมาคู่กันแปลบทไหนก่อน?

ถ้าในข้อความหนึ่ง ๆ มีทั้งอาลปนะนามและอาลปะนิบทให้แปลอาลปะนามก่อนแปลอาลปะนิบทเป็นตัวขยาย (ยกเว้น อาลปะนิบท ๔ ตัว คือ ຍຄເຈ ເຣ ອເຣ ເທ ให้แปลก่อนอาลปะนาม)